

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2017 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки» для спеціальності

033 «Філософія»

Історико-філософський факультет

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02135554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма <u>Філософія</u> (підпис) (прізвище, ініціали) « <u>11</u> » _____ 20 <u>17</u> р.

2016-2017 навчальний рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: 0203 «Гуманітарні науки» Напрямок підготовки: 6020301 «філософія»	Нормативна
Модулів – 2		Рік підготовки
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр
Загальна кількість годин –		2-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»	18 год.
		Семінарські
		18 год.
		Модульний контроль
		4 год.
		Самостійна робота
		72 год.
		Індивідуальні завдання:
		8 год.
Вид контролю: екз.		
	36 год сем. контроль	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.

Завдання курсу «Історія української культури» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основними історичними періодами становлення феномену української культури, закономірностями її функціонування і розвитку, формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій української культури, оволодіння сучасними методами культурологічного аналізу, розуміння тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в українській культурі.

В результаті вивчення дисципліни «Історія української культури» студенти повинні:

➤ Знати:

- суть, зміст поняття культура, структуру та функції культури;
- головні етапи розвитку, характерні особливості періодизації та репрезентанти української культури;
- процеси та події, які зумовлювали зміну умонастроїв та перехід від одного періоду української культури до іншого;
- визначення та зміст основних мистецьких стилів та напрямів української культури (у архітектурі, художньому та образотворчому мистецтві, літературі);
- світоглядні засади визначних представників української культури різних періодів, їх здобутки, досягнення, особливості діяльності в процесі культурно-історичного поступу;
- місце та значення української культури в системі світової культури;
- зіставлення культурних явищ національної культури з відповідними процесами та періодами світової культури;
- світоглядні тенденції, які притаманні сучасній українській культурі.

➤ Вміти:

- пояснити суть феномену культури, її роль у людській життєдіяльності, способи набуття, збереження та передачі базових цінностей культури;
- аналізувати головні етапи розвитку, закономірності функціонування та становлення української культури;
- характеризувати, вміти пояснити та наводити приклади чільних здобутків та пам'яток культури України;
- порівняти (зіставити, знайти спільне) особливості різних культурних періодів;

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичний розвиток української культури від витоків до першої половини ХУІІ ст.

Тема 1. Філософсько-теоретичні основи історії української культури

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури

Тема 3. Особливості культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Тема 4. Культурні традиції українського ренесансу (ХІУ- перша половина ХУІІ ст.)

Змістовий модуль 2. Історія української культури ІІ половини ХУІІ-ХХІ ст.

Тема 5. Особливості культури українського бароко.

Тема 6. Українська культура кінця ХУІІІ поч. ХХ ст.

Тема 7. Особливості української культури ХХ ст.

Тема 8. Особливості української соціокультурної ситуації сьогодення.

Структура навчальної дисципліни

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин, відведених на:4						
		Усього	Лекції	Семінари	Модульний контроль	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Семестровий контроль
	<i>Змістовий модуль 1:</i> Історичний розвиток української культури від витоків до першої половини ХУІІ ст.						5	
1.	Філософсько-теоретичні основи історії української культури		2	2		1	3	
2.	Історичні умови виникнення та джерела формування української культури		2	2			6	
3.	Особливості культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства		2	2		1	3	
4.	Культурні традиції українського ренесансу (ХІУ- перша половина ХУІІ ст.)		2	2				
	Модульний контроль				2			

	Змістовний модуль 2. Історія української культури II половини ХУІІ-ХХІ ст.							
1.	Особливості культури українського бароко.		4	4		1	6	
2.	Українська культура кінця ХУІІІ поч. ХХ ст.		2	2			6	
3.	Особливості української культури ХХ ст.		2	2		1	6	
4.	Особливості української соціокультурної ситуації сьогодення.		2	2				
	Модульний контроль				2			
	Разом	180	18	18	5	3	72	36

Теми семінарських занять

Ns з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет курсу «Історія української культури». Поняття культури. Феномен української культури.	2
	Витоки української культури: від палеоліту до ранньослов'янського періоду	2
3	Матеріальна та духовна культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	2
4	Гуманістичні тенденції доби Відродження в Україні (XIV — XVII ст.)	2
5	Феномен культури українського бароко (XVII — I пол. XVIII ст.)	4
6	Національно-культурне відродження в Україні (кін. XVIII — поч. ХХ ст.)	2
7	Головні тенденції та періодизація розвитку української культури ХХ ст.	2
8	Особливості та характерні риси українського соціокультурного простору у наш час	2
	Усього •	18

Тематика модульних контрольних робіт

Змістовний модуль 1. Історичний розвиток української культури від витоків до першої половини ХУІІ ст.

1. Культура як спосіб і сутність людського життя.
2. Місце культури в історичному процесі формування нації.
3. Історія української культури як навчальна дисципліна.

4. Методологічні принципи й джерела вивчення культури як історичного процесу
 5. Кам'яний вік на території України.
 6. Кочові племена та їхня роль у формуванні української культури.
 7. Античні колонії Північного Причорномор'я.
 8. Культура східних слов'ян.
 9. Трипільська культура та її сутність.
 10. Скіфо-сарматська культура та її сутність.
 11. Прийняття християнства та його значення для розвитку культури Київської Русі.
 12. Ідейна художня програма розвитку Софії Київської.
 13. Символічний статус Києво-Печерської лаври.
 14. Розвиток мистецтва та науки в добу Київської Русі.
 15. Розвиток основних видів мистецтва у Галицько-Волинську добу.
 16. Розвиток освіти, науки, книгодрукування в добу українського ренесансу.
 17. Музика, театр, архітектура, живопис в добу українського ренесансу.
- Змістовний модуль 2. Історія української культури II половини XVII-XXI ст.
1. Умови та тенденції розвитку культури. Феномен українського бароко.
 2. Розвиток освіти та науки.
 3. Специфіка бароко в літературі, архітектурі, мистецтві.
 4. Києво-Могилянська академія як осередок українського просвітництва.
 5. Роль українських братств в розвитку культури українського бароко.
 6. Філософія Г. Сковороди та її європейське значення.
 7. Українське бароко в контексті європейської культури
 8. Тенденції розвитку культури в Європі у XIX – на початку XX ст.
 9. Інтелігенція у боротьбі за національне відродження.
 10. Розвиток освіти і науки в Україні у XIX ст.
 11. Література романтизму, критичного реалізму та модернізму.
 12. Становлення національного мистецтва.
 13. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства в контексті української національної ідеї.
 14. Книга Буття українського народу М. Костомарова та її основний зміст.
 15. Українська класика в контексті творчості Т. Шевченка та Л. Українки.
 16. Поетична творчість І. Франка.
 17. Новий етап національного відродження.
 18. Розвиток культури в умовах тоталітарних режимів.
 19. Суперечності розвитку культури в умовах десталінізації та застою.
 20. Українська культура в період — перебудови у СРСР.

Самостійна робота

Ns з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Історія української культури». Поняття культури. Феномен української культури.	
2	Витоки української культури: від палеоліту до ранньослов'янського періоду	
3	Матеріальна та духовна культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	
4	Гуманістичні тенденції доби Відродження в Україні (XIV — XVII ст.)	
5	Феномен культури українського бароко (XVII — I пол. XVIII ст.)	~
6	Національно-культурне відродження в Україні (кін. XVIII — поч. XX ст.)	~
7	Головні тенденції та періодизація розвитку української	, —
8	Особливості та характерні риси українського	"
	Разом	

9. Індивідуальні завдання

ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

ІНДЗ виконується з метою самостійного вивчення програмного матеріалу з курсу релігієзнавства.

Оформлюється ІНДЗ у вигляді письмової роботи, яка не повинна перевищувати 7-10 сторінок комп'ютерного тексту (плюс ілюстрації, схеми та ін. зображувальний ряд) або у вигляді доповіді в програмі PowerPoint. Про результати ІНДЗ студент доповідає на семінарі або у представляє їх у вигляді тематичної презентації (близько 20-25 слайдів). Максимальна оцінка за ІНДЗ складає 30 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ: титульна сторінка, план (зміст) роботи із зазначенням сторінок, вступ, виклад основного матеріалу (можливе структурування у вигляді розділів чи підрозділів), висновки, список використаних джерел. Те саме вказується в електронній презентації.

Студенти можуть виконати запропоновані нижче теми ІНДЗ, або за узгодженням з викладачем взяти інші теми, які їх цікавлять. Головна вимога до обрання і виконання теми – це обґрунтованість позиції, самостійність дослідження, логічність викладу. Для цього студенти повинні розширити джерельну базу, обґрунтувати актуальність обраної теми, вміти обґрунтувати власну позицію та робити відповідні висновки.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ

Теми студентських ІНДЗ з предмету “Історія української культури”.

1. Основні етапи історії української культури
2. Методологічні підходи дослідження української культури
3. Цивілізаційний підхід дослідження української культури
4. Категоріальний підхід дослідження української культури
5. Архитепичний підхід дослідження української культури
6. Основні архетипи української культури: архетип слова, архетип софійності, архетип етичної цінності вільної особистості, архетип серця.
7. Д. Чижевський про два основних етапа в розвитку української культури: доба Київської Русі та доба українського бароко.
8. Українське бароко в контексті європейської культури
9. Святині української культури: Софія Київська та Києво-Печерська лавра.
10. Основні етапи етногенезу в українській культурі.
11. Трипільська культура та її роль в етногенезі української культури.
12. Скіфо-сарматська культура та її роль в етногенезі української культури.
13. Особливості слов'янського пантеону богів.
14. Символіка основних образів дохристиянської культури.
15. Символіка світового дерева в контексті української культури.
16. Символіка українського одягу.
17. Символіка української хати.
18. Кирило-Мефодіївське товариство та його роль у розвитку національної ідеї.
19. Українська національна ідея в добу бароко.
20. Києво-Могилянська академія як духовна фортеця.
21. Київ як другий Єрусалим.
22. Філософія Г. Сковороди в контексті європейської філософської думки.
23. Українська класика: Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко, М. Коцюбинський.
24. Проблема необароко в контексті сучасної української культури.
25. Роль шестидесятників для розвитку української культури ХХ ст.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

№	Критерії оцінювання ІНДР	Максимальна к-сть балів
1.	Обґрунтування мети та завдання, актуальності, наукової новизни та методів дослідження	5 балів
2.	Логічність побудови і структури роботи. Аналіз сучасного стану дослідженості проблеми, критичний	7 балів

	аналіз змісту та концептуальних засад джерельної бази.	
3.	Відстеження закономірностей, тенденцій та перспектив розвитку досліджуваних явищ.	8 балів
4.	Обґрунтованість особистої думки, вмотивованість висновків роботи та перспектив вирішення даної наукової проблеми.	5 балів
5.	Відповідність вимогам щодо оформлення наукової роботи: титульна сторінка, План, вступ, виклад за планом, висновки, наявні додатки (схеми, ілюстрації тощо), список використаних джерел.	5 балів
	РАЗОМ:	30 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26–30	Відмінно
Достатній	21–25	Добре
Середній	16–20	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІНДЗ

Зразок оформлення титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Б.Д. ГРІНЧЕНКА

Гуманітарний інститут

Кафедра філософії

**Індивідуальне науково-дослідне завдання
з на тему християнської етики в українській культурі:**

**ЕТИКА МІЖКОНФЕСІЙНИХ СТОСУНКІВ
В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО І
ПОЛІКОНФЕСІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

**Студентки Гуманітарного інституту
Групи ФА 1/07
Петренко Вероніки Іванівни**

**Науковий керівник –
Д.ф.н., професор Стадник М.М.**

Київ – 2009

10. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, бліц-опитування, залік.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, опрацювання джерельної бази, індивідуальне науково-дослідне завдання.

Методи самоконтролю.

11. Розподіл балів, які отримують студенти **Контроль знань**

Навчальні досягнення студентів із дисципліни “Етика” оцінюються

замодульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (розділ IV), де зазначено види контролю.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Табл. 8.1. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю для студентів ДЕННОЇ форми навчання:

№	Вид діяльності	макс. к-сть балів за од.	к-сть од. до розр.	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування семінарських занять	1	14	14
4.	Відповідь на семінарському занятті якщо студент отримує бали на кожному семінарі	10	6	60
6.	ІНДЗ	30	1	30
7	Опрацювання фахових видань	10	1	10
8.	Виконання завдань з самостійної роботи	5	6	30
9.	Модульна контрольна робота	25	2	50
10.	Виконання тестового контролю	10	1	10
11.	Екзамен			40
	Підсумковий рейтинговий бал			260

Таблиця 8.2. Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1–34	“незадовільно” (з обов'язковим повторним курсом)	F
35–59	“незадовільно” (з можливістю повторного складання)	FX
60–74	“задовільно”	ED

75–89	“добре”	СВ
90–100	“відмінно”	А

Загальні критерії оцінювання успішності студентів та магістрантів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3
Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
“відмінно”	ставиться за повні та ґрунтовні знання матеріалу в повному обсязі, за знання основної та додаткової літератури; за розуміння і творче використання набутих знань та умінь.
“добре”	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
“задовільно”	ставиться за виявлення основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання, поверховою обізнаністю із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; відповідь студента містить істотні помилки, проте він здатен виявити та проаналізувати їх з допомогою викладача
“незадовільно”	ставиться студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється лише загальним уявленням про предмет вивчення. Таким чином, оцінка “незадовільно” ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну науково-дослідну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

- навчальні посібники, хрестоматія, авторські монографії;
- електронна бібліотека кафедри філософії;
- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- практичні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю.

Література

2. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Е., Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. - Х.: Одиссей, 2006. - 375 с.
3. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. - К.: Знання, 2009. - 413 с.
4. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. - Київ: МАУП, 2002. - 256 с.
5. Висоцький О. 10. Історія української культури: Навчальний посібник. - Дніпропетропетрзськ: І-ІМетАУ, 2009. - 130 с.
6. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. - Рівне: Волиньські береги, 2001.- 168 с.
7. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Рижко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. - К.: Літера, 2000. - 464с.
8. Заець І.І. Витоки духовної культури українського народу. - Вінниця: Континент-Прим, 2006.
9. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. світи / В.А. Греченко та ін. - К.: Літера ЛТД, 2005. - 464с.
10. Історія української архітектури / Ред. В.І. Тимофійченко.- К.: Техніка, 2003.- 472 с.
11. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. - 4-те видання. - К.: Либідь, 2002. - 656 с.
12. Історія української культури: 36. матеріалів і документів / Упоряд. Б.І. Білик та ін. - К.: Вища шк., 2000. - 607с.
13. Історія української культури: у 5 томах. - К.: Наукова думка, 2001-Т.1.- 1134 с., Т.2- 847 с., Т.3, 2003-1245 с.
14. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С.М. Клапчук та ін. - 4-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання-Прес, 2002. - 351с.
15. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. • / Передмова проф. В.Скотного. - Ч.І. - Львів: Світ, 2003. 256 с.
16. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. • / Передмова проф. С. Павлюка. - Ч. 2. - Львів: Світ, 2004. - 268 с.
17. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. - Ч. 3. - Львів: Світ, 2005. - 268 с.
18. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В.І. Наулко та ін.. - 2-е вид., доп. та перероб. - К.: Либідь, 1993. - 288с.

19. Культурологія: українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / За ред. М.М. Заковича .- К.: Знання, 2007. - 567 с.
20. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посібник. - Вид. 2-ге, перероб. і доп./ За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. - Львів: Світ, Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. - К., 1993. - 87 с.
- 1 1 .Овсійчук В.А. Майстри українського бароко. Жовківський художній осередок. - К.: Наукова думка, 1991. - 338с.
12. Павлів Д. Бронзова доба. Початок праслов'янської історії // Історія України. - Львів, 1996. - С. 3-50.
13. Рыбаков Б.А. Язычество древних славян. - М., 1981. - 608 с.
14. Українське бароко та європейський контекст: Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. - К.: Наукова думка, 1991. - 256 с.
15. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А.П. Пономарьова та ін. - 2-е вид. - К.: Либідь, 1 99 1. - 640с.
16. Чижевський Д. І. Українське літературне бароко. - К.: Обереги, 2003. - 575 с.
- 17 Шилов Ю.О. Джгрела витоків української етнокультури ХІХ тис. до н.е. - ІІ тис. до н.е. - К.: Аратта, 2002. - 271 с.
18. Яценко Б., Яценко В. Велесова книга. - К.: Велес, 2004. - 256 с.
- 1 9. Зарубіжні українці. ІІ. Етнографічний довідник. - К.: Україна.- 1991.- 256 с.
20. Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. - К.: Україна, 2000. - 184 с.
21. Митці України. Енциклопедичний довідник. - К.: ІСБН, 1992. - 847 с.
- Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. - К.: Довіра, 1992. - 141 с.
22. Попович М.В. Нарис історії культури України. - К.: АртЕк, 2001. - 728с.
23. Семчишин М. Тисяча років української культури. - К., 1996. - 689 с.
24. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник/ За ред. Черепанової С.О. - Львів: Світ, 1994.- 456 с.
25. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / Упор. С.В. Ульяновська. - К.: Либідь, 1993. - 592с.
26. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / Закович М.М., Зязун І.А., Семашко О.М. та ін. - К.: Товариство «Знання», 2000. - 622с.
27. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник./ Дещинський Л.Е., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. - Львів: Бескид Біт, 2005. - 304с.
28. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посібник. - К.: КНЕУ, 2003. - 367 с.
29. Українська художня культура: Навч. посіб. / За ред. І.Ф. Ляшенка. - К.: Либідь, 1996. - 416с.
30. Українське мистецтво: сторінки історії / Г.С. Дем'янчук та ін. - К.: Вид. Центр «Просвіта», 2006. - 296с.
- 3 1 .Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ - початку ХХст. / НАНУ. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. - К.: Наук. думка, 2000. - 240с.
32. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підр. - К.: Вид-во «Україна», 2003. - 336с.

33.Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. - К.: Кондор, 2006. - 258с.

Додаткова:

1. Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. - К., 2002. - 403 с.
2. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. - К., 1983.
3. Відейко М.Ю. Трипільська цивілізація. - К., 2003. - 184 с.
4. Грушевецький М.С. Історія української літератури. - К., 1993. - Т. II. - 264 с.
5. Залізник Л. Л. Первісна історія України. - К., 1999. - 263 с.
6. Історія української літератури: В бт. 9кн. / Упоряд. В.В. Яременко; Приміт. С.К. Росовецького. - К. : Либідь, 1993. - 264с., 285с., 336с., 320с., 256с., 352с., 264с, 280с.
7. Лозко Г. Українське Есародознавство. - Харків, 2005. - 469 с.
8. Минуле українського театру / І.О. Мар'яненко. - К.: Мистецтво, 1953. - 180с.
9. Михайлов Б. Кам'яна Могила - світова пам'ятка стародавньої культури в Україні. - К., 2003. - 152 с.
- О.Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. - К., 1993. — 87 с.
11. Овсійчук В.А. Майстри українського бароко. Жовківський художній осередок. — К.: Наукова думка, 1991. — 338с.
- 12.Павлів Д. Бронзова доба. Початок праслов'янської історії // Історія України. — Львів, 1996. - С. 3-50.
- 13.Рыбаков Б.А. Язычестводревнихславян. — М., 1981. — 608 с.
- 14.Українське бароко та європейський контекст: Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. - К.: Наукова думка, 1991. — 256 с.
- 15.Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А.П. Пономарьова та ін. — 2-е вид. — К.: Либідь, 1991. — 640с.
16. Чижевський Д. І. Українське літературне бароко. — К.: Оберепі. 2003. — 575 с.
- 17.Шилов Ю.О. Джерела витоків української етнокультури XIX тис. до н.е. — II тис. до н.е. — К.: Арагга, 2002. — 271 с.
- 18.Яценко Б., Яценко В. Велесова книга. — К.: Велес, 2004. — 256 с.
- 19.Зарубіжні українці. Етнографічний довідник.— К.: Україна.— 1991.— 256 с.
- 20.Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. - К.: Україна, 2000. — 184 с.
21. Митці України. Енциклопедичний довідник. — К.: ІСБН, 1992. — 847 с.